

Kommittédirektiv

Översyn av regler ur ett cyklingsperspektiv

Dir.
2010:93

Beslut vid regeringssammanträde den 9 september 2010

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare ska se över de regler som påverkar förutsättningarna för att cykla. Översynen ska syfta till att öka cykeltrafiken och göra den säkrare. Utredaren bör i första hand se över de bestämmelser som reglerar planering och utformning av trafikmiljön samt trafikreglerna för cykeltrafik. Vidare bör utredaren se över de regler och andra förutsättningar som påverkar cykelparkering och möjligheten att ta med cykel på tåg och buss. Uppdraget kan dock om utredaren finner det relevant även omfatta andra regler och förutsättningar som är viktiga i detta sammanhang.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 maj 2012.

Bakgrund

Cykeln är ett transportmedel med många fördelar. Åtgärder som leder till ökat resande med cykel bidrar till att nå ett flertal samhällsmål. Ökad cyklism bidrar till att minska resandets miljöpåverkan, ger minskad trängsel och positiva effekter på folkhälsan. Regeringens uppfattning är att cykeln ska vara ett attraktivt alternativ för en del av eller hela resan. För att åstadkomma detta krävs insatser inom en rad områden – bl.a. reglering, infrastruktur, samverkan, kunskapsuppbyggnad och kommunikation.

Cykling har fått ett ökat fokus i den trafikslagsövergripande nationella planen för utveckling av transportsystemet. Detta

gäller även i länsplanerna för regional transportinfrastruktur. Åtgärder som föreslås i planerna är bl.a. nya cykelvägar längs statliga vägar, statsbidrag till kommunala cykelvägar, skyltningsåtgärder och cykelparkeringar. Ytterligare initiativ krävs dock för att nå målet om en ökad och samtidigt säkrare cykling. Fyra perspektiv är viktiga i detta sammanhang;

1. Ökad vardagscykling. Cykling är en viktig del av den lokala resan. Cykling bör dock få en förstärkt roll som en naturlig del i planeringen av transportsystemet även från ett regionalt och nationellt perspektiv.
2. Ökad cykling för rekreation och turism. Fler attraktiva och bilfria cykelleder kan bl.a. ge betydelsefulla bidrag till lokal utveckling på landsbygden.
3. Förbättrad hälsa genom ökad cykling. Hälsa genom ökad fysisk aktivitet är en ny dimension i transportpolitiken där cykling har en nyckelroll.
4. Minskat antal dödade och allvarligt skadade i cykelrelaterade olyckor. Detta utgör en särskild utmaning mot bakgrund av ambitionen att öka cyklingen. 2009 skadades 5 200 personer allvarligt i vägtrafiken varav ca 1 900 cyklister. Omkring 30 personer omkommer årligen i cykelolyckor.

Utredningsbehov

Det finns ett behov av att utreda hur förändrade regler kan bidra till målen om ökad och säker cykeltrafik. Att åstadkomma ökad tillgänglighet för cyklister är centralt i detta sammanhang. Det kan, mot bakgrund av den stora satsningen på utvecklingen av bilresandet sedan 1950-talet, antas att bilen ofta varit i fokus vid utveckling av regler. Det finns därför skäl att se över vissa regler från ett cyklingsperspektiv. De regler som i första hand bör vara föremål för en sådan översyn är de bestämmelser som reglerar trafiken, bestämmelser som gäller övergripande planering, detaljplanering och utformning av trafikmiljön samt drift och underhåll av cykelinfrastruktur.

En ökad cykeltrafik ställer högre krav på samspel mellan trafikanter och på kunskap om och efterlevnad av trafikregler för

att undvika att det uppstår onödig irritation och incidenter på gång- och cykelvägar, i korsningar etc. Det finns därför ett behov av att analysera hur man kan åstadkomma ett gott samspel cyklister emellan och mellan cyklister och andra trafikanter. Samspelet med gångtrafikanter är här särskilt viktigt. Som en del i detta är det nödvändigt att utreda hur regelefterlevnaden bland cyklister kan öka. Regeringens utgångspunkt är att ett gott samspel och en god regelefterlevnad är en förutsättning för att nå trafiksäkerhetsmålen.

Vid en översyn av reglerna för cykeltrafik är det väsentligt att beakta att den största delen av befolkningen någon gång cyklar. Samtidigt har trafikmiljön blivit allt mer komplex i takt med att trafiken växer. Cykeln är viktig inte minst för barns rörlighet. För att främja målet att barn själva ska kunna använda sig av transportsystemet är det väsentligt att analysera och beakta barns förutsättningar att förstå och tillämpa regler. I detta sammanhang finns det därför även ett behov av att utreda hur utbildning, fortbildning och spridning av befintliga och nya regler för cykeltrafiken kan utvecklas.

Det är viktigt att det finns attraktiva cykelparkeringar vid stationer och andra knutpunkter i syfte att stödja en ökning av resor med cykel i kombination med kollektivtrafik. Boverket redovisade våren 2010 ett regeringsuppdrag att utarbeta tydliga anvisningar om hur cykelparkeringar ska hanteras i den fysiska planeringen. Detta arbete behöver följas upp och utvecklas vidare, genom att bl.a. ytterligare klarlägga kravet på och ansvaret för cykelparkering vid stationer. Även frågan om förutsättningar för att ta med cykel på tåg och buss behöver ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Uppdraget

En särskild utredare ska i syfte att åstadkomma en ökad och säkrare cykeltrafik se över de regler som påverkar förutsättningarna för cykling. Syftet är också att öka trafiksäkerheten för cyklister samt för gående i förhållande till cyklister och i övrigt att förbättra samspelet mellan cyklister och andra trafikanter. Utredaren bör i första hand se över de bestämmelser som regle-

rar planering och utformning av trafikmiljön samt trafikreglerna för cykling. Vidare bör utredaren se över regler och andra förutsättningar som påverkar cykelparkering och möjligheten att ta med cykel på tåg och buss. Uppdraget kan dock om utredaren finner det relevant även omfatta andra regler och förutsättningar som är viktiga i detta sammanhang.

Utredaren bör särskilt uppmärksamma förhållanden där tillgängligheten för cyklister kan komma i konflikt med trafiksäkerheten. I uppdraget ingår även att utreda hur utbildning, fortbildning och spridning av befintliga och nya regler för cykeltrafiken kan utvecklas.

Utredaren ska analysera om de regler och de förutsättningar som gäller vid genomförande av transportpolitiken får genomslag vid utformning av trafikmiljön. En fråga i detta sammanhang är om det finns möjligheter i regelverket som vägghållarna av olika skäl i dag inte använder vid utformning.

Utredaren ska överväga och lämna eventuella förslag till författningsändringar. Utredningen ska i första hand omfatta regler för cyklister men där det är motiverat även regler för andra trafikanter. Då det till stora delar är ett kommunalt ansvar att utforma och finansiera cykelinfrastruktur ska utredaren ta hänsyn till den kommunala självstyrelsen. Utredaren ska även beakta de konventioner om vägtrafik, vägmärken och signaler som Sverige har anslutit sig till. Utredaren ska genomföra uppdraget i nära samarbete med berörda myndigheter och organisationer.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 maj 2012. Utredaren kan dock lämna delrapporter om detta bedöms vara lämpligt.

(Näringsdepartementet)